

339.92
3-48

**В. А. ЗЕЛЕНКО
О. Г. ГУПАЛО
А. В. СТАСИШИН**

ЕКОНОМІКА У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ІНТЕГРАЦІЇ

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

В. А. ЗЕЛЕНКО, О. Г. ГУПАЛО, А. В. СТАСИШИН

**ЕКОНОМІКА
У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ІНТЕГРАЦІЇ**

Навчальний посібник

Львів
ЛНУ імені Івана Франка
2019

УДК 339.92/.94:061.1ЄС](075.8)

3 48

Рецензенти :

д-р екон. наук, проф. **Г. І. Башнянин**
(Львівський торговельно-економічний університет);

д-р екон. наук, проф. **О. І. Гляш**
(Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського");

д-р наук з держ. упр., доц. **О. М. Руденко**
(Чернігівський національний технологічний університет)

Колектив авторів:

Зеленко В. А. (тема 1, 7, 9-14); Гупало О. Г. (тема 2, 3, 8);
Сташишин А. В. (тема 4, 5, 6)

Рекомендовано

до друку Вченою радою Львівського національного університету імені Івана Франка.
Протокол № 60/12 від 26 грудня 2018 р.

*Навчальний посібник видано за співфінансування
Європейського Союзу в межах реалізації проекту за програмою Erasmus+ Jean
Monnet № 575241-EPP-1-2016-1-UA-EPPJMO-MODULE "Economies in European
Integration: Internal Challenges and External Dimension". Ця публікація відображає
виключно позицію авторів, а відтак Європейська Комісія не може нести відпо-
відальність за будь-яке використання цієї інформації*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Зеленко В. А.

Р 48 Економіка у європейській інтеграції : навч. посібник /
В. А. Зеленко, О. Г. Гупало, А. В. Сташишин. – Львів : ЛНУ імені Івана
Франка, 2019. – 464 с.
ISBN 978-617-10-0509-9.

Навчальний посібник знайомить читача зі становленням та розвитком інтеграційного процесу в межах Європейського Союзу. В ньому визначено суть, форми, організаційні засади та напрями діяльності Європейського Союзу. Розкрито економічний зміст спільних політик ЄС. В окремому розділі висвітлено питання економічної співпраці ЄС і України з акцентом на виконання Угоди про асоціацію та зони вільної торгівлі з ЄС. Зрозуміти практичний зміст новітніх економічних тенденцій, що відбуваються в Україні на шляху європейської інтеграції, допоможе аналіз функціонування програм та проектів, які фінансуються коштами ЄС. Загальний зміст посібника свідчить про необхідність побудови в Україні злагодженої соціально-економічної моделі співпраці між владою, бізнесом та громадянським суспільством за кращими європейськими практиками.

Для студентів та магістрів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів, а також усіх, хто цікавиться економічними проблемами європейської інтеграції.

УДК 339.92/.94:061.1ЄС] (075.8)

ISBN 978-617-10-0509-9

© Зеленко В. А., Гупало О. Г., Сташишин А. В., 2019
© Львівський національний університет імені
Івана Франка, 2019

З М І С Т

Передмова.....	7
Розділ 1. СУЧАСНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ: ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ	
Тема 1. Мета, історія заснування та договори Європейського Союзу.....	9
1.1. Походження й розвиток європейської інтеграції.....	9
1.2. Основні договори на шляху становлення Європейського Союзу	18
1.3. Поглиблення євроінтеграції: Договір про ЄС та Договір про функціонування ЄС.....	25
Завдання для самоперевірки та самоконтролю.....	37
Ключові слова та основні терміни.....	38
Тести до теми 1	38
Тема 2. Головні та допоміжні органи ЄС.....	40
2.1. Загальний аналіз інституційної побудови ЄС.....	40
2.2. Основні інституції Європейського Союзу.....	42
2.3. Допоміжні інституції ЄС.....	58
2.4. Особливості прийняття рішень у ЄС.....	60
Завдання для самоперевірки та самоконтролю.....	66
Ключові слова та основні терміни.....	66
Тести до теми 2	66
Тема 3. Основні політики ЄС: економічний аспект.....	68
3.1. Економічне спрямування горизонтальних політик ЄС.....	68
3.1.1. Регіональна політика.....	68
3.1.2. Соціальна політика.....	71
3.1.3. Конкурентна політика.....	76
3.2. Секторальні політики ЄС.....	88
3.2.1. Промислова та підприємницька політики.....	88
3.2.2. Економічний вектор науково-дослідної політики.....	90
3.2.3. Роль спільної енергетичної політики в економічному розвитку ЄС.....	93
3.2.4. Транспортна політика.....	96
3.2.5. Сільськогосподарська політика.....	101
Завдання для самоперевірки та самоконтролю.....	109
Ключові слова та основні терміни.....	111
Тести до теми 3	111

**Розділ 2. ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА
КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

Тема 4. Фіскальна політика країн ЄС (Бюджетна політика ЄС).....	113
4.1. Поняття бюджетної політики Європейського Союзу. Принципи формування бюджету та бюджетної консолідації у ЄС	113
4.2. Аналіз ефективності застосування інструментів бюджетної політики у провідних економіках країн ЄС на етапах економічного зростання та спаду.....	125
4.3. Динаміка та структура доходів, видатків, дефіциту бюджету та їх співвідношення в економіках країн ЄС з іншими країнами за останні десятиліття.....	128
Завдання для самоперевірки та самоконтролю.....	135
Ключові слова та основні терміни.....	135
Тести до теми 4	135
Тема 5. Фіскальна політика країн ЄС (податкова політика ЄС).....	137
5.1. Історія становлення спільної податкової політики в ЄС.....	137
5.2. Проблема гармонізації податкових політик країн-членів ЄС.....	145
5.3. Особливості оподаткування в окремих країнах ЄС: досвід для України.....	152
Завдання для самоперевірки та самоконтролю.....	157
Ключові слова та основні терміни.....	157
Тести до теми 5	157
Тема 6. Монетарна політика ЄС.....	159
6.1. Економічний та монетарний (валютний) союз.....	159
6.2. Еволюція монетарної політики ЄС.....	169
6.3. Правові засади реалізації та гравці монетарної політики ЄС.....	175
6.4. Механізми та інструменти реалізації монетарної політики ЄС.....	178
6.5. Досвід Європейського Союзу у проведенні монетарної політики в кризовий період.....	186
Завдання для самоперевірки та самоконтролю.....	193
Ключові слова та основні терміни.....	194
Тести до теми 6	194
Тема 7. Торгівельна політика ЄС.....	195
7.1. Особливості формування спільної торговельної політики ЄС.....	196
7.2. Інструменти спільної торговельної політики ЄС.....	209
7.2.1. Преференції та торговельні бар'єри.....	209
7.2.2. Антидемпінгові заходи.....	215
7.2.3. Компенсаційний захист.....	217
7.2.4. Захисні заходи.....	218
7.3. Спільна торговельна політика ЄС щодо країн світу.....	219
7.4. Особливості формування спільної торговельної політики ЄС з США.....	222
Завдання для самоперевірки та самоконтролю.....	236
Ключові слова та основні терміни.....	236
Тести до теми 7	236

Розділ 3. ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ

Тема 8. Головна мета, стратегія та етапи європейської інтеграції України	239
8.1. Україна на шляху європейської інтеграції	239
8.2. Формування договірно-правових, політичних та економічних засад співробітництва України та ЄС	242
8.3. Порядок денний асоціації Україна-ЄС. Досвід інших держав	245
Завдання для самоперевірки та самоконтролю	253
Ключові слова та основні терміни	253
Тести до теми 8	253
Тема 9. Загальна характеристика Угоди про асоціацію між Україною та ЄС	255
9.1. Передісторія Угоди про Асоціацію. Політична асоціація та економічна інтеграція	255
9.2. Основні розділи Угоди про асоціацію	258
9.3. Нові інституції асоціації	270
Завдання для самоперевірки та самоконтролю	272
Ключові слова та основні терміни	272
Тести до теми 9	273
Розділ 4. ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС	
Тема 10. Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі між Україною та ЄС	275
10.1. Концептуальна сутність поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі між Україною та ЄС	275
10.2. Загальний огляд змісту Розділу IV "Торгівля та питання, пов'язані з торгівлею"	278
10.3. Доступ товарів на ринки	284
10.4. Засоби захисту торгівлі	291
10.5. Митні послуги	293
10.6. Технічні стандарти для промислових товарів	297
10.7. Безпечність харчових продуктів	305
10.8. Послуги	312
10.9. Державні закупівлі	321
10.10. Права інтелектуальної власності	330
10.11. Політика щодо конкуренції	337
Завдання для самоперевірки та самоконтролю	343
Ключові слова та основні терміни	343
Тести до теми 10	344
Тема 11. Економічне, галузеве та фінансове співробітництво	345
11.1. Поняття економічного співробітництва між Україною та ЄС	345
11.2. Основні види економічного співробітництва	348
11.2.1. Макроекономічна допомога та фінансове співробітництво	348

11.2.2. Фінансові послуги, транспорт.....	352
11.2.3. Енергетика, охорона довкілля.....	359
11.2.4. Сільське господарство.....	367
11.2.5. Захист споживачів, соціальна політика.....	368
Завдання для самоперевірки та самоконтролю.....	371
Ключові слова та основні терміни.....	371
Тести до теми 11	371
Тема 12. Основні проблеми та перспективи реалізації Угоди про асоціацію з ЄС.....	373
12.1. Політико-правові аспекти імплементації угоди про асоціацію з ЄС.....	373
12.2. Економічний вимір виконання асоціації з ЄС.....	380
12.3. Місце громадянського суспільства в угоді про асоціацію з ЄС.....	389
Завдання для самоперевірки та самоконтролю.....	393
Ключові слова та основні терміни.....	393
Тести до теми 12	393

Розділ 5. ПРОГРАМИ ТА ПРОЕКТИ ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ. ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ

Тема 13. Можливості участі у програмах та проектах ЄС: громада, бізнес, влада.....	395
13.1. Агентства та програми ЄС - можливості участі.....	395
13.2. Співпраця у галузях освіти, навчання та культури.....	400
13.3. Співробітництво у сфері науки та технологій.....	409
13.4. Транскордонне співробітництво як вагомий інструмент європейської інтеграції України.....	412
Завдання для самоперевірки та самоконтролю.....	418
Ключові слова та основні терміни.....	419
Тести до теми 13	419
Тема 14. Проектний менеджмент як інструмент доступу до фінансових фондів ЄС.....	421
14.1. Поняття ідеї. Допроєктна діяльність.....	421
14.2. Технологія SMART.....	425
14.3. Процес оформлення ідеї.....	427
14.4. Методика побудови дерева цілей.....	430
14.5. Управління циклом проекту.....	433
14.6. Формування проектної заявки.....	437
Завдання для самоперевірки та самоконтролю.....	440
Ключові слова та основні терміни.....	440
Тести до теми 14	440
Список використаних джерел.....	442
Предметний покажчик.....	459